

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ

የግብርና ትራንስፎርሜሽን ኢንስቲትዩት

የ2015 በጀት ዓመት ሂሳብ

ኦዲት ሪፖርት

መጋቢት 2016 ዓ.ም

አዲስ አበባ

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ

የኢትዮጵያ ግብርና ትራንስፎርሜሽን ኢንስቲትዩሽን

የ2015 በጀት ዓመት ሂሳብ ኦዲት ሪፖርት

የኢትዮጵያ ግብርና ትራንስፎርሜሽን ኢንስቲትዩሽን የተመደበለትን የመደበኛ እና የካፒታል በጀት ለታቀደለት ዓላማ ማዋሉን፤ እንዲሁም ሂሳቡ በመንግስት የሂሳብ አያያዝ ስርዓት መሰረት መያዙንና የመንግስት ሀብትና ንብረት በሚገባ መጠበቁን ለማረጋገጥ የ2015 በጀት ዓመት ሂሳብ ሪፖርቶችን እና የሂሳብ ማስታወሻዎችን ኦዲት አድርገናል፡፡

የሂሳብ ሪፖርቶችን የማዘጋጀት ኃላፊነት የኢትዮጵያ ግብርና ትራንስፎርሜሽን ኢንስቲትዩሽን ሥራ አመራር ሲሆን፤ የሂሳብ ሪፖርቶችን ኦዲት በማድረግ ሙያዊ አስተያየት መስጠት ደግሞ የፌዴራል ዋና ኦዲተር መሥሪያ ቤት ኃላፊነት ነው፡፡

ኦዲቱ የተከናወነው የፌዴራል ዋና ኦዲተር መሥሪያ ቤትን ለማቋቋም በወጣው አዋጅ ቁጥር 980/2008 ለመሥሪያ ቤታችን በተሰጠው ሥልጣን መሠረት የዓለም አቀፍ ኦዲት ደረጃዎችን (ISSAI) መሠረት በማድረግና የዋና ኦዲተር መሥሪያ ቤትን የኦዲት ሥልት በመከተል ነው፡፡

እነዚህን የኦዲት ደረጃዎች መከተል ኦዲቱን በሚገባ አቅደን በመሥራት በተዘጋጁት የሂሳብ ሪፖርቶች ላይ አጥጋቢ የሆነ ማረጋገጫ (የኦዲት አስተያየት) ለመስጠት ያስችለናል፡፡

ኦዲታችን፡-

- በሂሳብ ሪፖርቶች ላይ የሰፈሩትን አሀዞችና መግለጫዎችን የሚደግፉ ማስረጃዎችን በናሙናዊ ኦዲት ማከናወንን፤
- የሥራ አመራሩ የሂሳብ ሪፖርቶች ሲያዘጋጅ ያደረገውን ጉልህ ግምቶች እና ውሳኔዎችን መመዘንን፤
- የሂሳብ አያያዝ ፖሊሲዎች ከዓመት ዓመት ሳይቀያየሩ በሥራ ላይ መዋላቸውን እና በበቂ ሁኔታ መገለጻቸውን ማመዛዘንን ያጠቃልላል፡፡

የሂሳብ ሪፖርቶች ጉልህ ከሆኑ ስህተቶች የፀዱ ለመሆኑ በቂ ማስረጃና አጥጋቢ ማረጋገጫ የሚሰጥ መረጃና ማብራሪያ ሊያስገኝ በሚችል መልኩ አዲቱን አቅደን አከናውናል።

ከዚህም በተጨማሪ አዲቱ የተዘጋጁት የሂሳብ ሪፖርቶች ተገቢ የሆኑ አዋጆች፣ ደንቦች እና በተከታታይ የወጡ መመሪያዎችን በመከተል የተዘጋጁ መሆኑንና በናሙና አዲት ማከናወንን ይይዛል።

ለአዲቱ ሥራ መሠረት የሆኑት የኢትዮጵያ ግብርና ትራንስፎርሜሽን ኢንስቲትዩት ያቀረባቸው የሂሳብ ሪፖርቶች፣ መዛግብት፣ ደጋፊ ማስረጃዎች እንዲሁም በመ/ቤቱ ሥራ አመራር የተሰጡ ማብራሪያዎች ናቸው።

አዲቱ የተከናወነው የበጀት ዓመቱን የሂሳብ እንቅስቃሴ ሊወክሉ የሚችሉ ናሙናዎችን በመውሰድ በጥልቀትና በዝርዝር አዲት በማድረግ ነው።

የሚከተሉት የአዲት ተደራጊው መ/ቤት የሂሳብ ሪፖርቶች ከዚህ የአዲት ሪፖርት ጋር ተያይዘው ቀርበዋል።

- ☛ የገቢ ሂሳብ ሪፖርት፣
- ☛ የወጪ ሂሳብ ሪፖርት፣
- ☛ የተሰብሳቢ ሂሳብ ሪፖርት፣
- ☛ የተከፋይ ሂሳብ ሪፖርት፣
- ☛ የዝውውር ሂሳብ ሪፖርት፣
- ☛ የሂሳብ ማመዛዘኛ፣

ከዚህ የአዲት ሪፖርት ጋር ተያይዘው ቀርበዋል።

ለአዲት አስተያየቱ መሰረት የሆኑት ጉዳዮች፣

የኢንስቲትዩቱ የሂሳብ ሪፖርቶች ጉልህ የሆነ ግድፈት የሌለባቸው፣ በአዋጅ በተፈቀደው በጀት እና በመንግሥት ሂሳብ አያያዝ ሥርዓት መሠረት የተዘጋጁ እና የተሰበሰበው ገቢ፣ የተከፈለው ወጪና የበጀት አጠቃቀሙ የፋይናንስ አስተዳደር አዋጅን፣ ደንብና መመሪያን የጠበቀ መሆኑን ለማረጋገጥ አዲት ሲደረግ፡-

1. መ/ቤቱ በውል ቁጥር ATA/RFQ/2019/0443 በባህር ዳር ከተማ ለተከራየው የመጋዘን ኪራይ በተገባ ውል መሰረት ብር 86,250.00 በወር ለመክፈል ስምምነት የገባ ሲሆን መ/ቤቱ በወቅቱ ኪራዩን ባለመክፈሉ በፍርድ ቤት ትዕዛዝ መሰረት ያልተከፈለ የ18 ወር ክፍያ ሻቱን ጨምሮ እንዲሁም 9% ቅጣት ኢንስቲትዩቱ እንዲከፍል በታዘዘው መሰረት $(86,250 \times 18)$ ብር 1,552,000.00 የመጋዘን ኪራይ እና በወቅቱ ባለመክፈሉ ተጨማሪ መቀጫ ዘጠኝ በመቶ (9%) እና ሌሎች ወጪዎች በመጨመር ብር 4,512,600.00 ክፍያ የተከፈለ ሲሆን ከመንግስት በጀት አላግባብ በብልጫ ብር 2,960,100.00 የተከፈለ መሆኑ፤

የኢትዮጵያ ግብርና ትራንስፎርሜሽን ከላይ በተራ ቁጥር 1 ከተገለጸው በስተቀር የኢንስቲትዩቱ የሂሳብ ሪፖርቶች ሰኔ 30 ቀን 2015 ዓ.ም የተመለከተውን የፋይናንስ አቋም እና የበጀት ዓመቱን የሥራ እንቅስቃሴ በኢትዮጵያ መንግሥት የፋይናንስ አስተዳደር አዋጅ እንዲሁም የሂሳብ አያያዝ ሥርዓት መሠረት ትክክለኛውን ገጽታ ያሳያሉ።

ምንም እንኳ ከላይ የተሰጠውን የአዲት አስተያየት የማይቀይረው ቢሆንም፤ ቀጥሎ የተመለከቱት ጉዳዮች ትኩረት ሊሰጣቸው፤ እርምጃ ሊወሰድባቸው እና ለወደፊቱም ጥንቃቄ ሊደረግባቸው ይገባል።

1. ትኩረት ሊሰጣቸው የሚገባቸው ጉዳዮች (Emphasis of Matters)

1.1 የፕሮጀክቱ ሂሳብ አዲት የሚደረገው በፕሮጀክቱ TOR(Term of reference) መሰረት በፕሮጀክቱ ሂሳብ መሆን ሲገባው በቀን 12/03/2015 በኢንፎይስ ቁጥር 1419 ለአዲት ኮርፖሬሽን አዲት ለተደረገበት ብር 189,900.00 ክፍያ ከመደበኛ በጀት የተከፈለ መሆኑ ፤

1.2 ኢንስቲትዩቱ ከተለያዩ አቅራቢዎች የቋሚ እና አላቂ እቃዎች በድምር ብር 1,189,039.98 ተከፍሎ ገቢ የተደረገ ንብረት በገንዘብ ሚኒስቴር በሚታተም ንብረት ገቢ ደረሰኝ ሞዴል 19 /የእቃ ገቢ ደረሰኝ/ ወይም በኢፍሚስ ገቢ የተደረገበት ማስረጃ መቅረብ ሲገባው በተቋሙ የታተሙ ንብረት ገቢ ሰነድ ገቢ የተደረገ መሆኑ፤

2. የሕጋዊነት ጉዳዮች (Compliance Issues)

2.1 ከሁለት እቃ አቅራቢዎች የደንብ ልብስ ግዥ በግልጽ ጨረታ የግዥ ዘዴ መገዛት ሲገባው ዋጋ በመከፋፈል በዋጋ ማቅረቢያ የግዥ ዘዴ በድምሩ ብር 400,799.97 ግዥ የተፈጸመ መሆኑ በኦዲቱ ወቅት ተረጋግጧል፡፡

2.2 የኢንስቲትዩቱ ተሰብሳቢ ሂሳቦች በደንቡና በመመሪያው መሰረት በወቅቱ እንዲወራረዱ ተገቢው ክትትል መደረጉን ለማረጋገጥ ኦዲት ሲደረግ በሁለት የሂሳብ መደቦች በድምር ብር 125,363.49 የሚታዩት ተሰብሳቢ ሂሳቦች ከአንድ አመት እስከ አምስት ዓመት በተሰብሳቢነት ተመዝግቦ የሚገኝ ያልተወራረደ ሂሳብ መሆኑ፤

2.3 የፌዴራል መንግሥት የበጀት አስተዳደር መመሪያ ቁጥር 2/2003 ክፍል ሶስት አንቀጽ 12(1) ማንኛውም የመንግሥት መሥሪያ ቤት ለበጀት አመቱ የተፈቀደለትን የመደበኛ ሆነ የካፒታል በጀት አጠቃቀም በሚገባ መቆጣጠር እንዳለበት ይገልጻል። በዚህ መሰረት ኢንስቲትዩቱ በጀቱን የሚቆጣጠር መሆኑን ለማረጋገጥ ለ2015 በጀት ዓመት በየበጀት ፕሮግራሞቹ ለየሂሳብ መደቦቹ የተፈቀደው የወጪ በጀት ሥራ ላይ ከዋለው ጋር ሲነጻጸር ከ10% በላይ ከመደበኛ በጀት በ15 ሂሳብ መደቦች በድምሩ ብር 19,816,277.05 ሥራ ላይ ያልዋለ መሆኑ፤

3. ሌሎች ጉዳዮች (Other Matters)

ኢንስቲትዩቱ የንብረት አስተዳደር በመንግሥት የንብረት አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 649/2001 እና በተጨማሪም ይህንኑ ለማስፈፀም በወጣው የመንግሥት ንብረት አስተዳደር መመሪያ ቁጥር 9/2003 መሰረት የሚፈጸም መሆኑን ለማረጋገጥ ኦዲት ሲደረግ፡-

አገልግሎት የማይሰጡ በርካታ ላፕቶፕ፣ የቢሮ ጠረጴዛ፣ ወንበሮች፣ ውሃ ማጣሪያ፣ የመኪና ጎማ በዕቃ ማስቀመጫ በመጋዘን ውስጥ ተከማችተው የሚገኙ መሆኑ በኦዲት ወቅት ለማየት ተችሏል፡፡

3.1 ባለፉት በጀት ዓመታት የሂሳብና የንብረት የኦዲት ግኝቶች

- በቀን 30/09/2014 የወጪ ማስመስከሪያ ሰነድ ቁጥር 00001100 በሂሳብ መደብ 2221101 በአዳማ ከተማ ከተለያዩ ቦታዎች ለስልጠና

ለመጡ ተሳታፊዎች የዉሎ አበል በድምሩ ብር 215,827.00 ወደ ባንክ ገቢ ተደርጎ በባንክ በኩል ክፍያ የተፈጸመ ሲሆን በዉሎ አበል ደጋፊ ሰነድ ማስረጃ መሰረት መከፈል የነበረበት ብር 213,693.39 በመሆኑ በብልጫ ብር 2,133.61 ተከፍሎ የተገኘ መሆኑ፤

- ተቀናሽ ያልተደረገ የቅድሚያ ግብር ክፍያ ብር 14,831.30 መኖሩ፤
- ለመ/ቤቱ ሠራተኞች ለዉሎ አበል ብር 2,283.20 እና ለሌሎች ክፍያዎች ብር 8,400.00 በድምሩ ብር 10,683.20 በመመሪያዉ ከተፈቀደዉ በላይ ተከፍሎ መገኘቱ፤
- ከክልል ለመጡ ሠልጣኞች ለዉሎ አበል ብር 737,964.40 እና ለሌሎች ክፍያዎች ብር 931,472.00 በድምሩ ብር 1,669,436.40 በመመሪያዉ ከተፈቀደዉ በላይ ተከፍሎ መገኘቱ፤
- በመንግሥት ከተፈቀደዉ ዝቅተኛዉ የደመወዝ ስኬል እስከ ከፍተኛዉ የደመወዝ ስኬል በጠቅላላዉ ብር 3,650,208.00 መከፈል ሲገባዉ ባልተፈቀደ የደመወዝ ስኬል ብር 19,811,865.68 ክፍያ በመፈጸሙ ምክንያት ከተፈቀደዉ በላይ ብር 16,161,657.68 ተከፍሎ መገኘቱ፤
- ለመ/ቤቱ ሰራተኞች ለዉሎ አበል ብር 10,690.00 እና ሌሎች ክፍያዎች ብር 49,780.75 በመመሪያዉ ከተፈቀደዉ በላይ በድምሩ ብር 60,470.75 ክፍያ የተፈጸመ መሆኑ፤
- ከክልል ለመጡ ሠልጣኞች በዉሎ አበል መመሪያዉ ከተፈቀደዉ በላይ የዉሎ አበል ክፍያ ብር 2,152,233.00 እና ሌሎች ክፍያዎች ብር 9,159,600.00 በጠቅላላ ብር 11,311,833.00 ክፍያ የተፈጸመ መሆኑ፤
- ከሐምሌ 1 ቀን 2009 ዓ.ም እስከ ታህሳስ 30 ቀን 2009 ዓ.ም ድረስ ባለዉ የ6 ወር ጊዜ ዉስጥ በቀድሞዉ ሲቪል ሰርቪስ ሚኒስቴር በተፈቀደዉ የደመወዝ ስኬል መሰረት ለሰራተኞች በጠቅላላዉ ብር 1,351,701.00 መከፈል ሲገባዉ ባልተፈቀደ የደመወዝ ስኬል ብር 6,120,444.00 ክፍያ በመፈጸሙ ምክንያት ከተፈቀደዉ በላይ ጠቅላላዉ ብር 4,768,743.00 ክፍያ ፈጽሞ የተገኘ መሆኑ፤
- በሚመለከተዉ የመንግሥት አካል ሳይፈቀድ እና ክፍያዉን የሚደግፍ አዋጅ፣ደንብና መመሪያ ሳይኖር ለተለያዩ ሰራተኞችና ቤተሰቦቻቸዉ የጤና ኢንሹራንስ (Health Insurance) ብር 203,210.36 የግሩፕ

የህይወት ዋስትና (Group Life Insurance) ብር 2,195,303.61
እንዲሁም ለገንዘብ ዋስትና (money & Fedelity Guarantee) ብር
18,498.00 በጠቅላላው ብር 2,417,011.97 ለተለያዩ የኢንሹራንስ
ድርጅቶች ክፍያ ተፈጽሞ የተገኘ መሆኑ፤

ታወቋል፡፡

የፌዴራል ዋናው አዲተር መሥሪያ ቤት
መጋቢት 2016 ዓ.ም